

Τα Rafale και η χαμένη ευκαιρία για την ελληνική αμυντική βιομηχανία

Η Τετάρτη 19 Ιανουαρίου 2022 αποτυπώθηκε ως μια ιστορική ημέρα για την Πολεμική Αεροπορία. Ήταν 12:44, που τα πρώτα έξι από τα 24 υπερσύγχρονα μαχητικά Rafale της ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας, πετώντας συμβολικά πάνω από την Ακρόπολη, προσγειώθηκαν στην 114 ΠΜ στην Τανάγρα και εντάχθηκαν στην 332 Μοίρα της Πτέρυγας, για πλήρη επιχειρησιακή αξιοποίηση.

Θα μείνει στην ιστορία η επικοινωνία του Πύργου Ελέγχου της Τανάγρας με τους χειριστές των Rafale κατά την προσέγγιση τους στον διάδρομο προσγείωσης. Παραθέτω την επικοινωνία, που μας συγκινεί ιδιαίτερα και μας γεμίζει περηφάνεια με τη δύναμη και αποφασιστικότητα των Ελλήνων πιλότων, που επελέγησαν για να οδηγήσουν την Πολεμική Αεροπορία προς την εποχή των μαχητικών αεροσκαφών πέμπτης γενιάς:

- Πύργος Ελέγχου: *«Γεράκι red, καλωσορίσατε στο σπίτι σας, καλές προσγειώσεις, πάντα με ασφάλεια. Αναφέρατε άνωθεν, διάδρομος σε χρήση 28 κεντρικός, 1032».*
- Πιλότος: *«Τανάγρα, τα νέα γεράκια προσεγγίζουν την 332 και ανοίγουν τα φτερά τους. Ελλάδα θα φανούμε αντάξιοι των προσδοκιών σου. Η 332 Μοίρα πετά στο μέλλον».*

Θα μείνουν στην ιστορία και αυτές οι δύο φωτογραφίες που αποδίδουν στο μέγιστο αυτό που λέμε: Μία εικόνα 1.000 λέξεις, που γέμισαν όλους τους Έλληνες και Ελληνίδες με άπειρα συναισθήματα. Είναι οι φωτογραφίες που απεικονίζουν τις πρώτες στιγμές συνάντησης των πιλότων μας με τα παιδιά τους (μετά από έναν ολόκληρο χρόνο σκληρής εκπαίδευσης μακριά τους στο εξωτερικό), που σπεύδουν να τους υποδεχθούν με πλήρη αθωότητα, προσφέροντάς τους λουλούδια και ζητώντας να τους γνωρίσουν από κοντά το αεροσκάφος, με το οποίο ο μπαμπάς τους, τους έκανε περήφανους.

Είναι αυτές οι εικόνες, που ομολογώ πως με “κατέβασαν από το συννεφάκι” που πετούσα μέχρι εκείνη τη στιγμή, για τους λόγους που αναφέρω στην συνέχεια. Ο πρωθυπουργός χαρακτήρισε τα Rafale «πολλαπλασιαστή ισχύος που αναβαθμίζει τη χώρα μας σε επίπεδο επιχειρησιακό, τεχνολογικό, αλλά και γεωπολιτικό». Πρόσθεσε ότι «Τα νέα αεροσκάφη είναι εδώ, 16 μόλις μήνες μετά την παραγγελία τους. Ετοιμοπόλεμα, καθώς τα πληρώματα και το προσωπικό υποστήριξης έχουν ήδη ολοκληρώσει έναν απαιτητικό κύκλο εκπαίδευσης, έχοντας μάθει πολλά από τα μυστικά τους.

«Πρόκειται για μία γεωστρατηγική εξέλιξη πρώτης γραμμής, γιατί τα νέα μαχητικά καθιστούν την Αεροπορία μας μία από τις ισχυρότερες στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο, κάτι που προσδίδει στην ευελιξία της εθνικής μας διπλωματίας και τις πολύπλευρες συμμαχίες της χώρας. Και βέβαια σφραγίζει την αμυντική συμπαράταξη Ελλάδος και Γαλλίας, δίνοντας νέα πνοή στην προοπτική της ευρωπαϊκής στρατηγικής αυτονομίας».

Επιχειρησιακή διαθεσιμότητα των Rafale

Για να μπορέσουν όμως να ανταποκριθούν τα Rafale στο ρόλο τους ως “πολλαπλασιαστές ισχύος” πρέπει να είναι επιχειρησιακά διαθέσιμα, να μπορούν να πετάνε με το μέγιστο των δυνατοτήτων τους και να υποστηρίζονται απρόσκοπτα και χωρίς περιορισμούς κόστους και χρόνου, θέμα για το οποίο δυστυχώς δεν φροντίσαμε να εξασφαλίσουμε ως χώρα, στο μέγιστο βαθμό με τη συμμετοχή της ικανότατης Ελληνικής Αμυντικής Βιομηχανίας.

Δυστυχώς φαίνεται ότι για το πρόγραμμα των Rafale, κάναμε τα ίδια τραγικά λάθη του παρελθόντος και μάλιστα στο μέγιστο βαθμό, όπως εύκολα μπορεί να διακρίνει κάποιος από τα ακόλουθα:

- Είναι αδύνατο να διασφαλίσουμε την επιχειρησιακή διαθεσιμότητα των αεροσκαφών στο μέγιστο προβλεπόμενο βαθμό, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων, όταν για κάθε βλάβη, πρέπει να στέλνουμε κάθε ηλεκτρονική κάρτα και Module κινητήρα, προκειμένου να επισκευαστούν, στη Γαλλία. Διαπράξαμε το τραγικό λάθος, έχοντας αγνοήσει παντελώς την ικανότητα της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας να συμμετάσχει τόσο στην παραγωγή των Rafale όσο και στην επισκευή τους, σε ένα ποσοστό τουλάχιστον 30% του συνολικού ποσού της σύμβασης. Τώρα υπάρχει μηδενική συμμετοχή, “ούτε βίδα” όπως λέει ο λαός.
- Είναι παράλογο να υπάρχει πιστοποιημένη ελληνική εταιρεία, που με δικές της προσπάθειες παράγει ήδη για τα Rafale εδώ και χρόνια τουλάχιστον 50 υλικά, ενταγμένη στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα της Dassault και να έχει αγνοηθεί παντελώς από το υπουργείο Άμυνας.
- Είναι αδιανόητη η τοποθέτηση του υπουργού Άμυνας στη Βουλή κατά την συζήτηση επί του νομοσχεδίου για τις συμβάσεις προμήθειας-υποστήριξης των Rafale, ότι η ελληνική αμυντική βιομηχανία “δεν χωρά” στο πρόγραμμα. Εξέφρασε δε την ελπίδα «*σύντομα η αμυντική μας βιομηχανία να έρθει σε θέση που να μπορεί να υποστηρίξει, τουλάχιστον σε δεύτερο χρόνο, το έργο που θα προκύψει*

για την συντήρηση αυτών αλλά και άλλων οπλικών συστημάτων. Αυτός άλλωστε είναι και ένας σκοπός, για τον οποίο όλοι πρέπει να εργαστούμε – και ασφαλώς εμείς θα εργαστούμε».

- Αν απευθύνετε το ερώτημα προς την κατασκευάστρια εταιρεία: «Γιατί δεν έχετε αναθέσει ούτε “βίδα” στην εγχώρια βιομηχανία;», θα λάβετε την αφοπλιστική απάντηση: «Γιατί δεν μας το ζήτησε κανείς!».
- Αλγεινή εντύπωση προκάλεσε η αποχώρηση του εκπροσώπου της Dassault και η ακύρωση τελευταία στιγμή 30 συναντήσεων του με ελληνικές εταιρείες, από την κατά τα άλλα επιτυχημένη συνάντηση μεταξύ 60 ελληνικών και 20 γαλλικών αμυντικών εταιρειών, που διοργανώθηκε στην Λέσχη Αξιωματικών.

Η χαμένη χρυσή ευκαιρία

Δυστυχώς και για το πολύ σημαντικό πρόγραμμα των Rafale δεν διασφαλίστηκε –τουλάχιστον μέχρι σήμερα– ούτε κατ’ ελάχιστο συμμετοχή της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας στην εξασφάλιση των απαιτήσεων υποστήριξης (Security of Supply). Φαίνεται ότι η κυβέρνηση δεν άκουσε ούτε τις κραυγές αγωνίας των εκπροσώπων της αμυντικής βιομηχανίας. Έτσι δυστυχώς χάθηκε μία χρυσή ευκαιρία για την ουσιαστική συμμετοχή της εγχώριας βιομηχανίας, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής (ΕΑΒΣ), περί της Ασφάλειας Εφοδιασμού και Πληροφοριών των οπλικών συστημάτων.

Περιμέναμε, οι αρμόδιοι φορείς να αποφύγουν επιτέλους επανάληψη των κακών πρακτικών του παρελθόντος. Δυστυχώς δεν το έπραξαν. Αντιλαμβάνομαι ότι αν κάποιος ρωτούσε τον υπουργό Άμυνας γιατί δεν το έπραξαν, πέραν της απάντησης που έδωσε στη Βουλή, ενδεχομένως να επικαλείτο την πίεση χρόνου για ανάκτηση της αεροπορικής ισχύος, που κλονίστηκε σοβαρά την τελευταία δεκαετία. Αυτή επέβαλε την άμεση υλοποίηση της σύμβασης προμήθειας, χωρίς χάσιμο χρόνου που θα απαιτούσε η διαπραγμάτευση για συμμετοχή της εγχώριας βιομηχανίας και ότι θα το πράξουμε σε “δεύτερο χρόνο”. Ας το πράξουμε τουλάχιστον τώρα.

Ας κατέβουμε, λοιπόν, από το “συννεφάκι” που βρεθήκαμε στην τελετή παραλαβής των Rafale. Ας φροντίσουμε άμεσα για τη συμμετοχή της αμυντικής μας βιομηχανίας στη σύμβαση, με προτεραιότητα στην εξασφάλιση των απαιτήσεων υποστήριξης των μαχητικών, αξιοποιώντας τις προβλέψεις του άρθρου 1, αλλά και άλλων, για στρατηγική συνεργασία. Σύμφωνα με αυτό, τα μέρη διαβουλεύονται σε τακτική βάση επί όλων των θεμάτων άμυνας και ασφάλειας κοινού ενδιαφέροντος, ιδίως στον πολιτικό τομέα, στον στρατιωτικό τομέα και στον τομέα της αμυντικής βιομηχανίας. Αλλά και τα άρθρα 24, 25, 26 και 27, που αφορούν στην συνεργασία στους τομείς των εξοπλισμών και των βιομηχανιών άμυνας και ασφάλειας.

Τί προβλέπει η Συμφωνία

Επισημαίνω ιδιαίτερα τις προβλέψεις του άρθρου 24, σύμφωνα με το οποίο: *«Τα Μέρη συνεργάζονται στον τομέα των εξοπλιστικών προγραμμάτων για τις Ένοπλες Δυνάμεις τους, καθώς και στον τομέα των βιομηχανιών άμυνας και ασφάλειας, κυρίως με σκοπό... την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των αμυντικών τους βιομηχανιών... Τα Μέρη εξετάζουν κατά προτεραιότητα κάθε ευρωπαϊκή συνεργατική προσέγγιση, που στοχεύει στην κάλυψη των ελλείψεων στις δυνατότητες που εντοπίζονται σε εθνικό επίπεδο».*

Ας αξιοποιήσουμε έστω και τώρα αυτές τις δυνατότητες που μας παρέχει η συμφωνία. Ας απαιτήσουμε από τη γαλλική κυβέρνηση, που έχει ταυτόχρονα και μείζονα γεωπολιτικά και στρατηγικά συμφέροντα στην Ανατολική Μεσόγειο και την Dassault ως κατασκευάστρια των Rafale, να αποδεχθούν ως αναγκαία τη συμμετοχή της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας στη σύμβαση των Rafale. Να εξασφαλίσουμε μέσα από τις συμβάσεις όλες τις απαιτήσεις τεχνικο-εφοδιαστικής υποστήριξης, αλλά και την απαιτούμενη βιβλιογραφία, όπως και πληροφορίες (security of supply and information) για όλα τα κρίσιμα συστήματα των αεροσκαφών, τόσο από λειτουργικής όσο και από επιχειρησιακής σκοπιάς.

Γνωρίζω πολύ καλά τη σημασία αυτής της πρότασης για τη μεγιστοποίηση της επιχειρησιακής διαθεσιμότητας των Rafale για όλο το όριο ζωής τους, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων, γι’ αυτό και επιμένω στην υλοποίησή της. Εάν δεν το πράξουμε τώρα, θα

είναι σαν να τα έχουμε στην Τανάγρα σε κατάσταση “ετοιμότητας-readiness” για να επιχειρούν, αλλά τη μητρική τους μονάδα “mother base” να την έχουμε στη Γαλλία, παρέχοντας όλες τις κύριες εργασίες συντήρησής τους εκεί!

Θέλω να πιστεύω ότι δεν το θέλουμε και δεν θα ισχύσει κάτι τέτοιο! Εκτός και εάν Ελλάδα και Γαλλία, εντάσσουν τα ελληνικά Rafale ως πρώτο βήμα στην ευρωπαϊκή δύναμη, σφραγίζοντας έτσι, όπως δήλωσε και ο πρωθυπουργός στην ομιλία του, «...την αμυντική συμπαράταξη Ελλάδος και Γαλλίας, δίνοντας νέα πνοή στην προοπτική της ευρωπαϊκής στρατηγικής αυτονομίας...». Για την Ελλάδα, όμως, τα Rafale είναι ζωτικά στο ελληνοτουρκικό μέτωπο.